

این کتاب مثل خود علی(ع) است!

این کتاب را دریابیم!؛ این کتاب مثل خود علی(ع) است!
در ماه مبارک رمضان، ماه انس با قرآن با قرآن ناطق نیز انس بگیریم و به سخنان مولای
متقیان گوش فرا دهیم...

این کتاب "مثل خود علی(ع) است". کلام انسان مثل خود اوست؛ چون کلام تنزل روح
انسان است، تجلی روح انسان است. یک روح پست کلامش پست است و یک روح
عالی کلامش عالی است. یک روح یک بعدی، کلامش یک بعدی است و یک روح چند
بعدی کلامش چند بعدی است.

علی (ع) چون یک شخصیت جامع الاضداد است، کلامش هم جامع الاضداد است. در کلامش عرفان هست، در اوج عرفان. فلسفه هست، در اوج فلسفه. آزادی خواهی است، در اوج آزادی خواهی. حماسه است، در اوج حماسه. اخلاق هست، در اوج اخلاق. نهج البلاغه مثل خود علی (ع) جامع است." (انسان کامل، شهید مطهری، ۱۳۷۰، ۱۸۳)

شاید ماه مبارک رمضان بتواند فرصت خوبی باشد، برای ما که معتقدیم بعد از قرآن کریم، نهج البلاغه مهمترین و مفیدترین کتاب‌هاست و در نزد ما شیعیان ارج و قرب خاصی دارد و این از افتخارات در نزد شیعیان و پیروان اهل بیت (ع) است. به مایی که هر روز با رخداد و حادثه‌ای جدید در زندگی فردی و اجتماعی و سیاسی خود برخورد می‌کنیم و در واکنش چگونگی واکنش در مقابل با آن غوطه وریم.

اگر به این مطلب معتقدیم که سخنان مولایمان تنها برای زمانه خویش نبوده؛ بلکه برای همه دورانهاست، چرا آن را معیار عمل خود قرار نمی‌دهیم و کمتر به این کتاب مراجعه می‌کنیم.

چه میشد اگر به مناسبت همین ماه مسئولان گزارشی میدادند از مطابقت رفتارشان با سخن ایشان (ع)!

گفته شده که مرحوم شیخ "محمد عبده" مفتی اسبق مصر تصادفاً با نهج البلاغه آشنا شده، شیفته آن می‌شود و به شرح این مجموعه و تبلیغ آن در میان جوانان مصری می‌پردازد. وی در مقدمه شرح خود می‌گوید: «در همهٔ مردم عرب‌زبان، یک نفر نیست، مگر آنکه معتقد است سخن علی علیه‌السلام بعد از قرآن و کلام نبوی شریف‌ترین و بلیغ‌ترین و پرمعنی‌ترین و جامع‌ترین سخنان است».

نهج البلاغه، مجموعه‌ای از خطبه‌ها، نامه‌ها و اندرزهای (حکمت‌ها) منتسب به علی بن ابی طالب، امام اول شیعیان است.

گردآورنده نهج البلاغه، ابوالحسن محمد بن حسین موسوی معروف به سید رضی و شریف رضی است.

نهج البلاغه عنوانی است که سید رضی برای این کتاب برگزیده است. مطالب این کتاب از جمله شیواترین متون عربی محسوب می‌شود.

نهج البلاغه در لغت به معنای راه رسا و بلیغ سخن گفتن است. و یا به معنای راه سخن رسا گفتن است.

سید رضی کوشیده است از میان احادیث منقول از امام علی(ع) بلیغ‌ترین و زیباترین آنها را گزینش و در این مجموعه گرد آورد. همین ویژگی راز ماندگاری و جاودانگی این کتاب و موجب شهرت آن در میان گروه‌های مختلف مسلمانان و شخصیت‌های برجسته غیرمسلمان گشته است .

تنوع موضوعات نهج‌البلاغه اعجاب‌برانگیز است، معارف بلند توحیدی، ارزش‌های والای الهی، پند و اندرز و موعظه، بیان و تحلیل حوادث سیاسی و اجتماعی، دستور کار حکمرانان و شیوه حکومت‌داری و نحوه رفتار مسئولان با مردم و توبیخ ایشان هنگام خطا و بدرفتاری با مردم از جمله مطالب نهج‌البلاغه است.

البته مطالب و بیانات آن حضرت(ع) در زمان رسول خدا، در جنگ‌ها، در نمایندگی حضرت از طرف رسول‌الله در شهرها و بلاد مختلف، ثبت و ضبط نشده؛ بلکه نهج‌البلاغه فقط برخی از مطالب امام علی(ع)، از دورانی است که به ریاست ظاهری رسیده و گلچینی از بیانات و فرمایشات ایشان است.

ترجمه‌های متعددی از این کتاب به فارسی در دسترس است که از آن میان می‌توان به ترجمه سید جعفر شهیدی، فیض‌الاسلام، جواد فاضل، محمد تقی جعفری، حسین انصاریان و محمد دشتی اشاره کرد.

علامه امینی در جلد چهارم کتاب الغدیر، ۸۱ شرح نهج‌البلاغه را معرفی کرده است. معروف‌ترین شروح نهج‌البلاغه شرح ابن ابی‌الحدید معتزلی بغدادی، شرح ابن میثم بحرانی، شرح خوئی و از معاصران، ترجمه و تفسیر نهج‌البلاغه اثر شیخ محمدتقی جعفری و شرح نهج‌البلاغه تالیف شیخ محمد تقی شوشتری، را می‌توان نام برد.

اهمیت نهج‌البلاغه در شیعه و اهل تسنن:

این کتاب، به جهت اینکه سخنان و نامه‌های امام اول شیعیان را داراست، در بین شیعه، اهمیت و رواج فوق‌العاده‌ای داشته و آن را بعد از قرآن کریم، مهم‌ترین کتاب می‌دانند. در بین اهل تسنن نیز، به علت فصاحت و بلاغت بی‌نظیرش، مورد توجه بسیاری از علمای آنها بوده و هست.

و در پایان چند جمله کوتاه و زیبا از نهج البلاغه:

*همانا این دل‌ها همانند بدن‌ها افسرده می‌شوند، پس برای شادابی دل‌ها، سخنان زیبای حکمت آمیز را بجویید.

*هنگامی که از چیزی می‌ترسی، خود را در آن بیفکن، زیرا گاهی ترسیدن از چیزی، از خود آن سخت تر است.

*نه مرگ آنقدر ترسناک است و نه زندگی آنقدر شیرین که آدمی پای برشرافت خود گذارد.

*احمق ترین خلق کسی است که خود را عاقل‌ترین خلق بداند.

*عقل تو را کفایت کند که راه گمراهی را از رستگاری نشانت دهد.

*دو گرسنه‌اند که هیچگاه سیر نشوند: طالب علم و طالب دنیا.

*از نافرمانی خدا در خلوت‌ها بپرهیزید؛ زیرا همان که گواه است داوری کند.

*انسان در زیر زبان خویش پنهان است.

*پوزش طلبیدن نشان خردمندی است.

*نادانی دردناک‌ترین دردهاست.

*سه کار شرم برنمی‌دارد: خدمت به مهمان، برخاستن از جا در برابر معلم و گرفتن حق خود.

* با مردم طوری رفتار کنید که اگر مردید بر شما اشک بریزند و اگر زنده ماندید با اشتیاق سوی شما آیند.

* زبان تربیت نشده درنده‌ای است که اگر رهایش کنی می‌گزد.

* هشدار! هشدار! به خدا سوگند چنان پرده پوشی کرده؛ که پنداری تو را بخشیده است.

* بخشنده باش؛ اما زیاده روی نکن، در زندگی حساب‌گر باش؛ اما سخت گیر نباش.

*بزرگ‌ترین ترس بی‌خردی است.

* ترسناک‌ترین تنهایی خودپسندی است.

* عیب تو تا آنجا که روزگار با تو هماهنگ باشد، پنهان است.

* چون دنیا به کسی روی آورد، نیکی‌های دیگران را به او نسبت دهند، و چون از او روی برگرداند خوبی‌های او را نیز بر باید.

*آنکه تو را هشدار دهد، چون کسی است که مژده داده است.

* اگر بر دشمنت دست یافتی، بخشیدن او را شکرانه پیروزی قرار ده.

*بخشندگی آدمی او را محبوب مخالفانش می کند و بخلش او را نزد فرزندانش هم منفور می سازد.

* برترین زهد، پنهان داشتن زهد است.

سید سجاد آل سیدغفور

دکتری علوم سیاسی

aleghafoor@gmail.com

tabnak.ir

www.softgozar.com